

Bioetika

Slavomír Lesňák

Jemelka, P.: Úvod do bioetiky. (2012)

Kuře, J.: Prospektivní bioetika: Studie ke konceptu etiky biomedicínských technologií. (2020)

Na úvod

- Užšie poňatie - medicínska etika
- Širší poňatie - najvyššou hodnotou i dobrom – život (ľudský?) (zahŕňa i environmentálnu etiku)

Úlohy BE:

- Užšie: kritická analýza aspektov vedeckého výskumu – cez hodnotenie motivácie a jeho aplikácie (predĺženie života, rozhodovanie o pohlaví dieťaťa, prirodzené biologické hranice matky, a pod.)
- Širšie: Kritická analýza vplyvu moci vedy a techniky na svet
- Dopady na zdravie, dopady na ŽP
- Má byť BE deskriptívnou alebo preskriptívnou?

Z histórie BE

- Od 70. rokov 20. st.

Chápanie problémov:

- Dogmaticky – stredovek: (absolútne presadzovanie Hyppokratovej prísahy, vzťah moci lekára či odborníka nad pacientom)
- Cez optimistickú racionalizáciu (moderna)
- Po pluralitný pohľad (postmoderna)
 - i verejný diskurs
 - poloteória (má metodiku ale je i otvorená iným odborom)

2016
volume 5
ISSUE
1-2

Ethics & Bioethics

e

Paradoxy BE

- Volá sa bioetika, hodnotou je život, pomocou kategórie smrti
- Ide o prienik k podstate života – smrťou:
„Zabíjame, abychom pitvali.“ (P. Jemelka)

Kto je človek?

- Človek je druhovo vnútorne nediferencovaný - „rasy“ - rasizmus sa nedá biologicky podložiť (neprítomnosť reprodukčnej bariéry medzi „rasami“)
- Vylučuje nízke IQ ľudskosť?
- Vylučuje ľudskosť vek? (prenatálny vývin, senilita)
- Vylučuje ľudskosť ne/vedomie?
(otázky eutanázie, interrupcie, počatia, a pod)
- Človek ako bio-psycho-sociálna bytosť. Alebo?

Je človek autonómna bytosť?

- Má človek právo disponovať so svojím telom?
(transplantácie, amputácie, piercing, tetovanie, implantáty)
- Kto a do akej miery môže rozhodovať za iných?
(očkovanie, výživa detí, právo pacienta na informácie, a pod.)
- Máme právo slobodne ukončiť (svoj) život?
(eutanázia, samovražda, interrupcia, trest smrti, ...)

Výskumy na človeku

- Nebolo by dobré upraviť človeka tak, aby netrpel? (preč s HIV, rakovinou, civilizačnými chorobami, sklon k agresivite, atď)
- Film a kniha Never let me go (Ishiguro)
- Eugenika po nacizme
- Problém psychologických výskumov: film Experiment
- Nevratnosť genetických zmien – strata genetických informácií

Bioetická komise Rady vlády pro vědu, výzkum a inovace

< > ↻ ☰ | 🔒 www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx

 Seznam zpráv ve sl...

Bioetická komise Rady vlády pro vědu, výzkum a inovace (dále BK RVVI) pracovala v roce 2018 až do vypršení funkčního období 9 členům v níže uvedeném složení:

Předseda:

prof. Ing. Petr Dvořák, CSc. první funkční období skončilo 26. června 2018, odvolán z funkce na vlastní žádost v září 2018

prof. MUDr. Jan Lata, CSc. jmenován do funkce v září 2018

Místopředseda:

prof. MUDr. Pavel Martásek, DrSc., druhé funkční období skončilo 26. června 2018

Členové do 26. června 2018:

1. funkční období

prof. PhDr. Petr Jemelka, Ph.D.

2. funkční období

prof. RNDr. Zdeněk Dvořák

prof. RNDr. Stanislav Komárek, Dr.

prof. Ing. Lubomír Mlčoch, CSc.

prof. RNDr. Zdeněk Opatrný, CSc.

prof. Ing. Jaroslav Petr, DrSc.

prof. MUDr. Karel Smetana, DrSc.

prof. MUDr. Josef Syka, DrSc., dr.h.c.

prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc.

Pacient a rozhodovanie

- Právo na informácie – paternalizmus
- Právo na **voľbu** liečby – výhody a nevýhody (reverz, odmietnutie, spolupráca – prevencia)
- Výhrady vo svedomí (lekára, pacienta – transfúzie, očkovanie)
- Právo na súkromie – dôstojnosť (geriatria)
- Styk s dokumentáciou pacienta – obchodovanie, pohrebná služba, príbuzní (pokrvní?, manželia?)

Enhancement

Vylepšovanie človeka, zdokonaľovanie ľudských atribútov

- Zväčšenie veľkosti, sily, pridanie niečoho (veku, schopnosti), vylepšenie (kvality)

Terapia vs. enhancement

Morálne záväzné	Nadštandard
Odbornosť lekára	Nad rámec odbornosti lekára
Odstránenie choroby/nedostatku	Vylepšenie človeka

Fyzický enhancement

Zvýšenie fyz. výkonu a vzhľadu

- Doping, drogy, hormóny, anabolické steroidy, plastová chirurgia,
- Kyborgizácia (prepojenie so strojom – biočipy, prepojenie s PC, prepojenie nervových systémov dvoch ľudí – komunikácia bez bariér, z mozgu do mozgu...)

Prospektivní bioetika

Studie ke konceptu etiky biomedicínských technologií

Josef Kuře

Studie analyzuje hlavní proudy současné bioetiky s ohledem na časovost a budoucnost. Hodnotí, jak bioetika odpovídá na výzvy biomedicíny. Zkoumá potenciál, který mají přístupy bioetiky pro etiku primárně zaměřenou na budoucnost. Na základě provedené analýzy pak navrhuje koncept prospektivní bioetiky, tedy do budoucnosti zaměřené etické reflexe biomedicíny a biotechnologií.

Kyborgovia

iDNES.cz / MAGAZÍNY Ona Auto Bydlení Revue Technet Mobil Cestování Hobby **Xman** Bonusweb

neklesá automaticky udělají ze sci-fi fantazii realitu necelé tři mili přesto ho nik

Dobívám se tři hodiny přes USB, říká kyborg s anténou v hlavě

© 28. března 2018

S pomocí antény zabudované v hlavě dokáže převádět barvy na zvuky. Jeho lebka umí fungovat jako zařízení Bluetooth a přijímat internetový signál. Neil Harbisson však trvá na tom, že nepoužívá technologii, ale že jí on sám je.

Anténa zjistí frekvenci světla, které vyzařuje barva. Pošle signál do mojí lebky, kde zavibruje. Vibrace v lebce vytváří zvuk, takže

https://www.idnes.cz/xman/profily/antena-v-hlave-kyborg-neil-harbisson.A180327_151843_profily_fro

Psychologický enhancement

- Mood e.
- Zvýšenie schopnosti presadiť sa
- Viac asertivity, pribojnosti, odvážnosti,
 - sociálnych zručností – prekonávanie hanblivosti, plachosti

Prozac – liek na depresie – pacienti brali o po terapii -hlásili zlepšenie odvahy, uvoľnenie, sebavedomie

Problém: sebachápanie, bezpečnosť

Kognitívny enhancement

- Rozšírenie kogn. kapacít
- Lepšie vnímanie, pozornosť, pamäť, rýchlosť spracovania inf., rečové schopnosti a porozumenie, emocionálna sebaregulácia
- Bylinné extrakty, meditácie, jóga, bojové umenie, tréning pamäte
- Ginko biloba – pamäť, kofein – bdelosť, modafilin (narkolepsia – spánkové deficity) – pamäť, bdelosť, ritafilin (hyperaktivita) - koncentrácia

Enhancement veku

- Predlžovanie života pomocou bioetchnológií
- So starnutím ubúda sila, imunita, rýchlosť, flexibilita, agilita, reakčnosť, pamäť
- Tradične pomáhala: hygiena, podpora zdravia a imunity
- V USA v r. 1900 priem, vek dožitia – 48r, 1999: 78
- Japonsko – premiant, najviac 100 r. ľudí, priem, vek muža v 2006: 81, ž: 85

Ako spomaliť starnutie?

- **Compressed morbidity** – skrátenie obdobia chorôb (zvýšenie kvality prežitých rokov)
- prevencia ochorení spojených so starobou
- **Decelerated aging** – spomalenie starnutia (teda i predĺženie veku, ale i zdravého života?)
- **Negligible senescence** – odvracanie procesu starnutia (odstrániť starnutie a smrť)

(Josef Kuře: Prospektivní bioetika, 2020)

- Technika zmierňovania príjmu kalórií a zvýšenie výživových doplnkov (na vyváženie, rovnováha)
- (testovanie na myšiach – dramaticky úspešné)
- Výskum na červoch: zvýšenie o 400 percent
- Výskum rastových hormónov u starších ľudí
- Pridanie: zvýšenie imunity, svalovej hmoty, zníženie tuku

VĚDA

Nesmrtelnost není sci-fi - vědci prodloužili život hádátka o pětinasobek

Génový enhancement

- U zárodočných buniek: možno docieľiť zmiernenie utrpenia, výskyt dedičných ochorení, prevencia
- Párom s genetickými vadami umožňuje zdravé dieťa
- Problémy:
- Génový doping v športe – bez odhalenia
- Myšlienka dizajnu detí rodičmi

Spoločenská regulácia životného štýlu a bioetika

🔒 www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/e-kralikova-kuraci-ziji-o-10-let-mene

STOLETÍ STATISTIKY ▶ ROZHOVORY ▶ E. KRÁLÍKOVÁ: KUŘÁCI ŽIJÍ O 10 LET MĚNĚ

STOLETÍ STATISTIKY

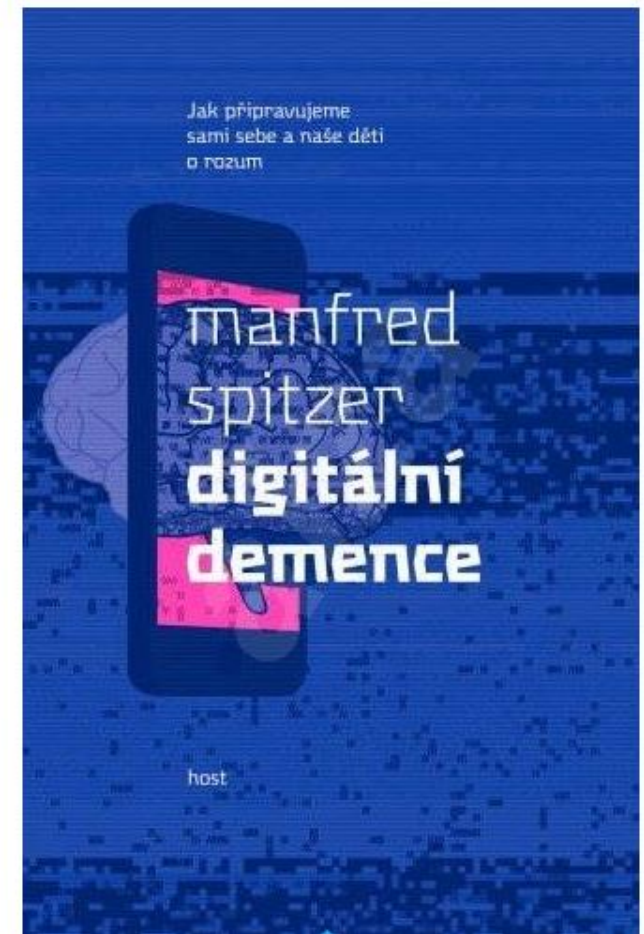
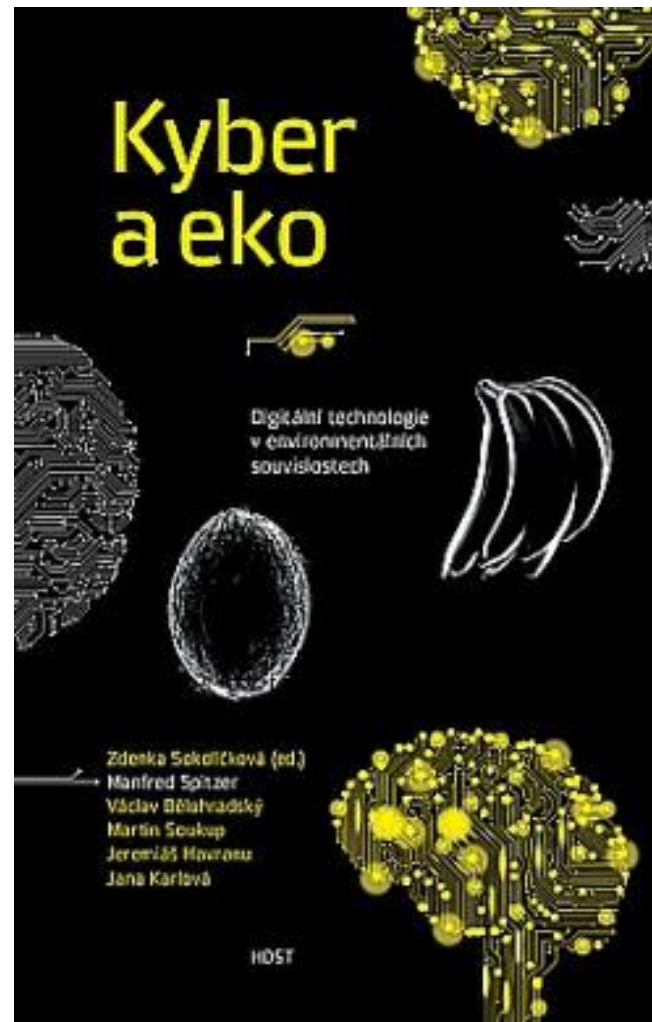
E. KRÁLÍKOVÁ: KUŘÁCI ŽIJÍ O 10 LET MĚNĚ

Od 31. května 2017 platí v České republice tzv. protikuřácký zákon. Kolika lidí se dotýká, vypočítává Eva

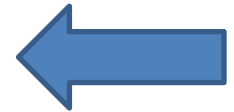
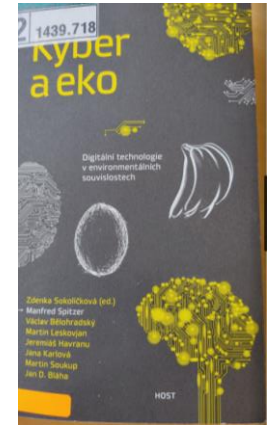
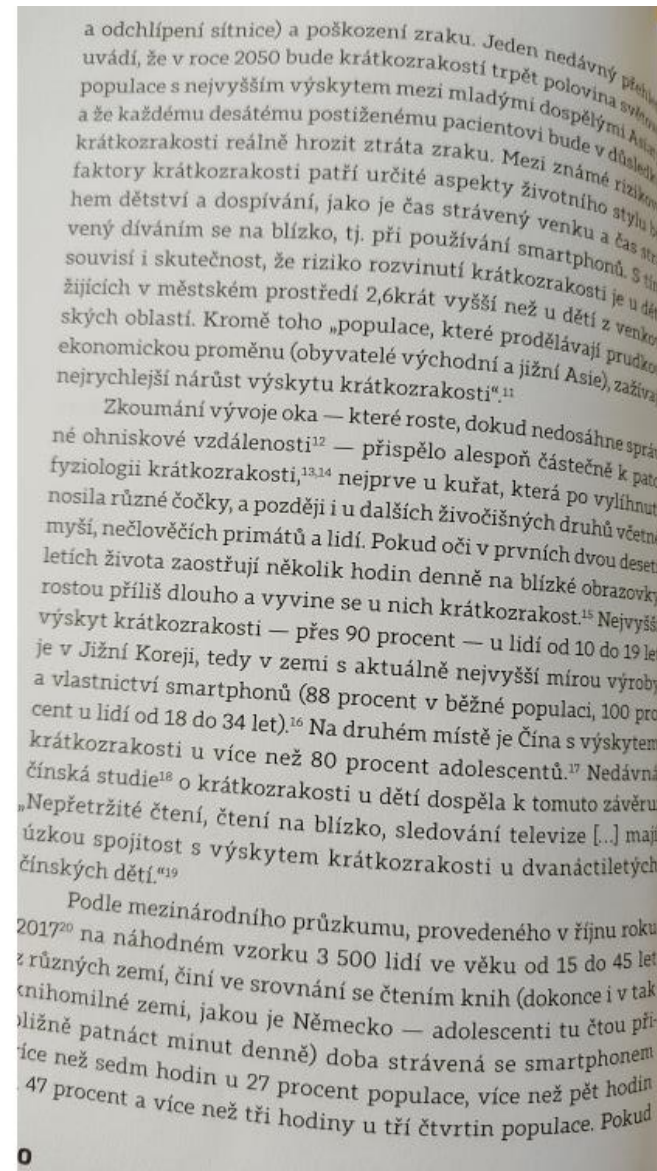
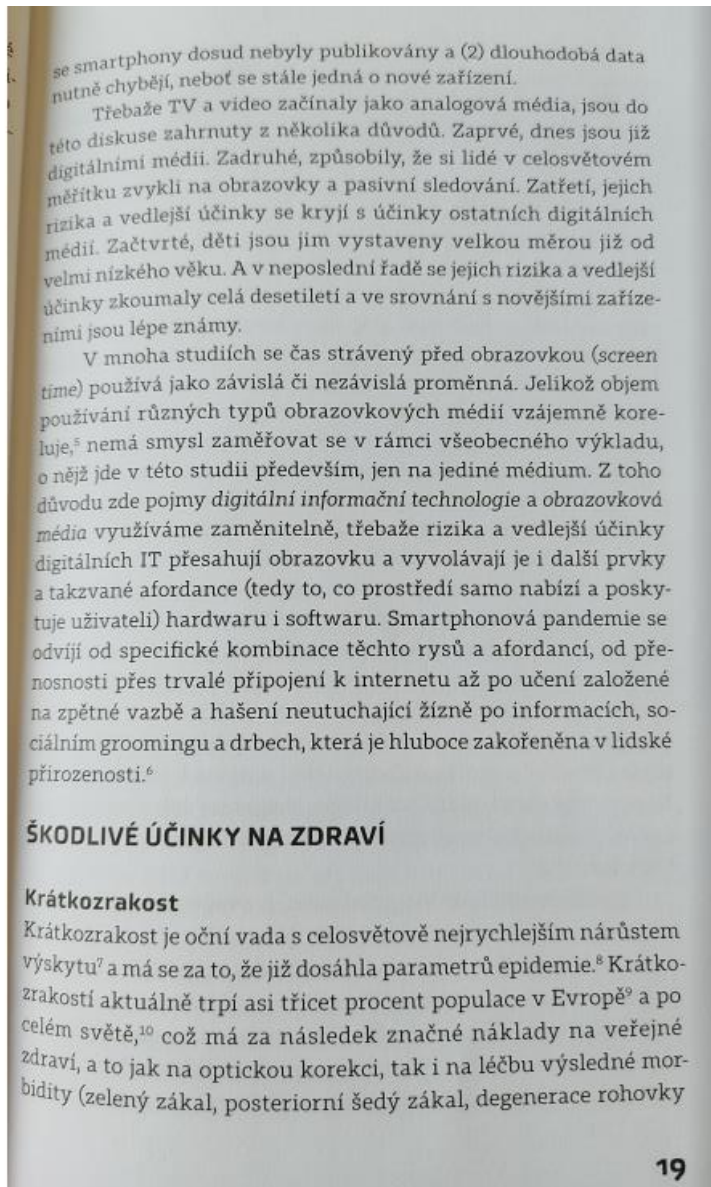
Spoločenská regulácia životného štýlu

- Drogy, alkohol
- Nepripútanie sa pásmi v aute
- Násilná kriminalita
- Pridrahá liečba → prevencia → sloboda?
- Drahé patenty → povinné zdieľanie → zákaz súkromného vlastníctva?
- Opačne: chudoba → nelegálne transplantácie → radšej základný minimálny príjem?
- Sexuálny a rodinný život mentálne postihnutých ľudí? Kto je oprávnený rozhodovať?
- Preľudnenie?
- Regulácia modifikovaných potravín?

Spoločenská regulácia životného štýlu

Technika a choroby (Manfred Spitzer)

Technika a choroby (Manfred Spitzer)

k tomu připočteme střízlivé odhady doby strávené sledováním televize (dvě hodiny) a videa, používáním tabletů a počítačů a hracími her, je doba sledování obrazovek (nikoli čtení knih) na blízko jednoznačnou příčinou pandemie krátkozrakosti u mladých lidí. Každoroční celosvětové náklady na tuto pandemii nejsou známy. Jistá studie ze Singapuru odhaduje, že náklady na léčbu krátkozrakosti činí ročně 709 dolarů na osobu.²³ Není pochyb o tom, že důsledky pro celosvětové veřejné zdraví i zátěž pro zdravotní péči jsou velmi závažné.²²

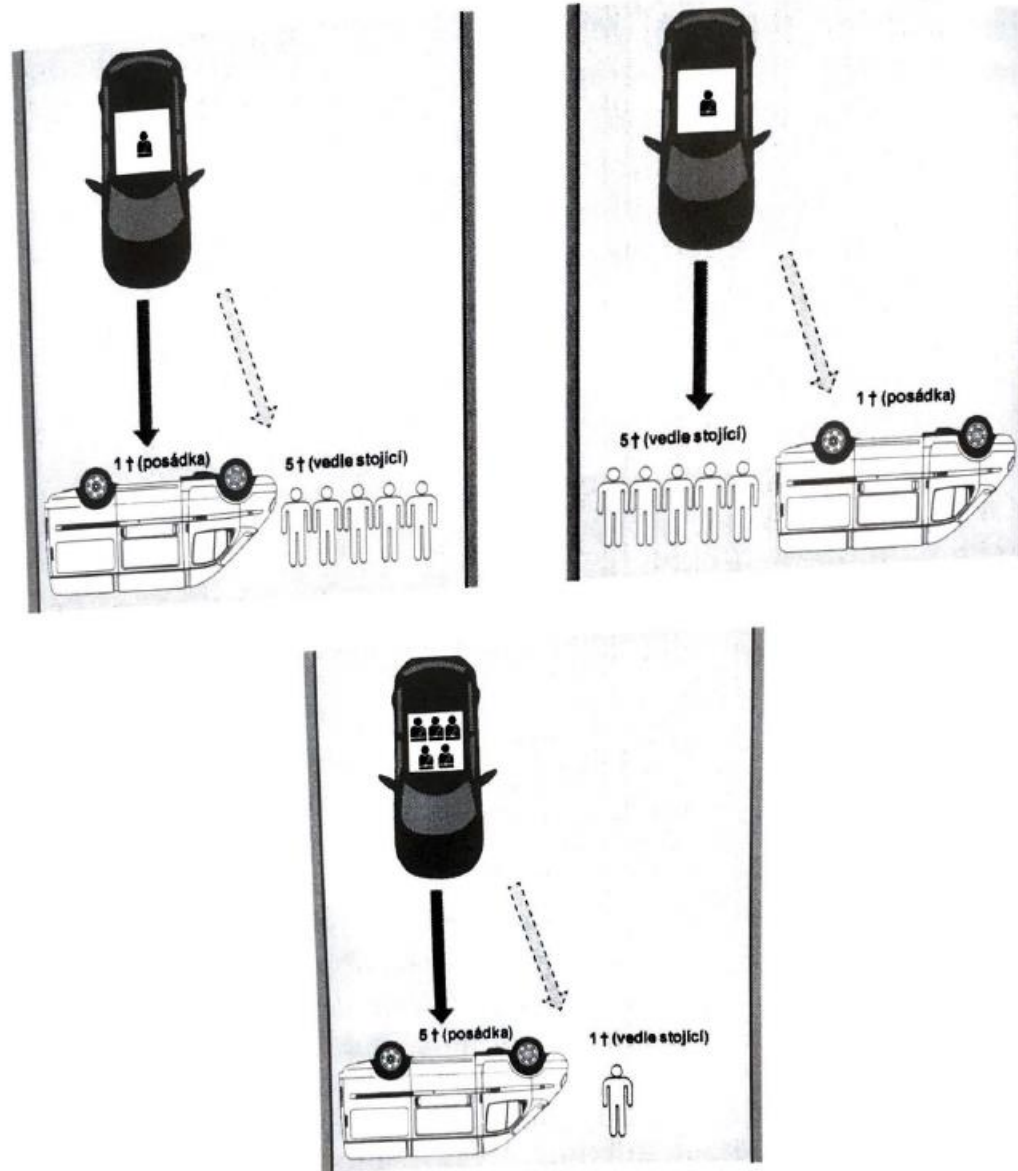
Z širšího hlediska je krátkozrakost dobrým příkladem toho, jak digitální IT narušují normální lidský vývoj. Dospělým sledování na blízko neublíží, protože jejich oči jsou již plně vyvinuté. Dokud se však oči vyvíjejí, obrazovková média způsobují poškození zraku. Ať už se na obrazovce ukazuje cokoli, dávka dělá jed jedem. Jelikož tento problém postihuje mladé lidi, kteří za sebe ještě nenesou zodpovědnost, je povinností jejich dospělých pečovateli zajistit, aby se příští generace v celosvětovém měřítku nepředávkovávala používáním obrazovek na úkor svého zraku.

Přibírání na váze a obezita

Během posledních třiceti let se výskyt nadváhy a obezity v rozvojových zemích zdvojnásobil a nyní se ustálil na vysokých hodnotách, přičemž žádné zemi se dosud nepodařilo tento trend zvrátit.²² V rozvojových zemích se epidemie obezity stále zvyšuje. Několik studií prokázalo, že čas strávený před obrazovkou má u dětí a adolescentů spojitost s vyšším BMI. Obrazovková média narušují fyzickou aktivitu a spokojenost, nižší míra spokojenosti zase narušuje fyzickou aktivitu a zvyšuje dobu strávenou před obrazovkou, čímž vzniká začarovaný kruh.²⁴ S tím souvisí i skutečnost, že podle dlouhodobé německé studie o chování 556 adolescentů týkající se zdraví spolu koreluje nízká úroveň aktivity, vysoká míra používání médií a špatné stravování, přičemž tyto faktory jsou nejvýznamnějším indikátorem zvyšování nadváhy.²⁵ U adolescentů s nadváhou či obezitou existuje dvakrát vyšší pravděpodobnost výskytu poruchy pozornosti²⁶ a u adolescentních chlapců s ADHD existuje dvakrát vyšší pravděpodobnost,

Kopecký, Robin: Morální problémy autonomních vozidel, Filosofický časopis, 2019/2, s. 272

Surogačné materstvo a biznis

Vynosenie dieťaťa pre niekoho iného (náhradné materstvo).

Obrázok z Ukrajiny z doby pandémie (2020), keď si „noví“ rodičia po dieťa nemohli prísť, ale pôvodná matka sa ho už vzdala.. Hromadenie novorodeniatok

Mitochondrial Replacement Therapy packages			
 Chance package	€6.500	Chance package	download pdf
 "Double chance" package	€9.900	Double chance package	download pdf
 "Perfect chance" package	€14.900	Perfect chance package	download pdf
Surrogacy packages			
 All inclusive STANDARD	€39.900	Package for surrogacy (STANDARD) (waiting time up to one year)	download pdf
 All inclusive VIP	€64.900	Package for surrogacy (VIP) (waiting time up to 4 months)	download pdf
Egg Donation packages			
 "Economy" package	€4.900	Contains one attempt of donation	download pdf

Cenník ukrajinskej firmy BioTexCom.

Markoš, Ján: Medzi dobrom a zlom. N Press, 2020, s. 47.

Typy asistovanej reprodukcie

Dnes, po viac než štyridsiatich rokoch vývoja, sa asistovaná reprodukcia stala pomerne bežnou záležitosťou. Od roku 1978 sa vďaka nej po celom svete narodilo takmer deväť miliónov ľudí. Niektorí vedci pritom odhadujú, že v roku 2100 by tejto metóde mohli za svoju existenciu vďaka až tri percentá svetovej populácie. Už dnes sa pritom pomo-

cou asistovanej reprodukcie v Českej republike či v Rakúsku rodí až šesť percent detí.

Asistovaná reprodukcia v súčasnosti ponúka celú paletu metód, ktoré sa od seba v mnohých ohľadoch – trvaním, cenou, mierou invazívnosti – do veľkej miery líšia. Kvôli prehľadnosti si ich zhráme v nasledujúcej tabuľke:

Základné typy asistovanej reprodukcie

Indukcia ovulácie

Ak má žena problémy s ovuláciou (= uvoľnením vajíčka počas menštruačného cyklu), je možné jej ovuláciu vyvolať (= indukovať) pomocou hormonálnych liekov. Tieto lieky umožnia, aby počas menštruačného cyklu vajíčko dozrelo a uvoľnilo sa. Následne všetko prebieha prirodzenou cestou.

Intrauterinná inseminácia

Ak spermie muža nedokážu prirodzeným spôsobom prekonať cestu k vajíčku ženy, môže im lekár pomôcť tým, že ich vloží priamo do vajcovodov či dutiny maternice. Zárok je rýchly a bezbolestný, následne všetko prebieha prirodzenou cestou.

In vitro fertilizácia (IVF, mimotelové oplodnenie)

Lekári odoberú vajíčka z tela ženy, v laboratóriu ich oplodnia spermiami muža a vráti do tela ženy. Takto vzniknuté embryá sú kultivované dva až šesť dní; následne je jedno (zriedkavejšie dve) z nich vložené naspäť do tela ženy. Ostatné embryá sú zmrazené, darované inému páru či na výskumné účely alebo (v najhoršom prípade) jednoducho zlikvidované.

Výber embryí

Pri IVF sa obvykle oplodní väčší počet vajíčok, než koľko sa ich napokon využije. Vývin embryí v skúmavke totiž nie je samozrejmosťou; niektoré embryá sa vyvíjajú nedostatočne, iné vôbec. Pracovníci kliniky teda po niekoľkých dňoch vyberú jedno z embryí, ktoré dostane šancu vyvíjať sa v lone matky, a ostatné zmrazia či zlikvidujú. Laboranti obvykle vyberú najživotoschopnejšie embryo. Embryá je možné geneticky testovať (napríklad na prítomnosť genetických chorôb) a vybrať najvhodnejšie z nich podľa výsledkov týchto testov.

Darcovstvo mitochondrií

Pokiaľ žena trpí genetickou poruchou naviazanou na DNA v jej mitochondriách, môže vo Veľkej Británii požiadať o výmenu mitochondriálnej DNA vo vajíčku za DNA inej dárkyne, aby sa táto porucha nepreniesla na jej bábätko. Dieťa, ktoré sa narodí pomocou tejto metódy, má tak DNA troch osôb: otca, matky a dárkyne mitochondrií.

Darcovstvo spermií

Pokiaľ je v páre neplodný muž, je možné oplodniť ženino vajíčko pomocou spermií iného muža. Darovanie spermií obvykle prebieha anonymne. Darca svoje spermie odovzdá špecializovanej

klinike a tá ich následne posunie žene, ktorá chce otehotnieť. Žena pozná len základné charakteristiky darcu (vek, farbu očí a vlasov, dosiahnuté vzdelanie a pod.)

Darcovstvo vajíčok

Žena môže využiť i darované vajíčko, ktoré je oplodnené metódou IVF a vložené do jej tela. Aj v tomto prípade prebieha darcovstvo anonymne, prostredníctvom špecializovanej kliniky.

Darcovstvo embryí

Keď pár podstúpi IVF, môže sa rozhodnúť, že nevyužitú embryá daruje inému páru. Dieťa, ktoré sa narodí z darovaného embrya, je geneticky dieťaťom darcov, ale legálne dieťaťom ženy, ktorá dieťa vynosila a porodila.

Zmrazenie vajíčok

Pokiaľ žena neplánuje mať v blízkej budúcnosti dieťa, ale obáva sa, že by o niekoľko rokov mohla mať problémy otehotnieť, môže si nechať zamraziť vlastné vajíčka, aby ich v budúcnosti využila pri IVF.

Surogačné materstvo

Ak žena nemôže alebo nechce vynosiť dieťa, môže v niektorých krajinách požiadať inú ženu, aby vynosila dieťa za ňu a po pôrode jej ho odovzdala. Existujú dva typy surrogácie: tradičná (pri ktorej náhradná matka je i genetickou matkou dieťaťa) a úplná (pri ktorej náhradná matka vynosí dieťa, ktoré nepochádza z jej vajíčka).

Odobratie spermií po smrti muža

Keď muž zomrie alebo je vo vegetatívnom stave, a žena si želá mať od neho dieťa, je technicky možné odobrať mužovi spermie, ktorými potom pomocou IVF žena nechá oplodniť svoje vajíčko.

Umelé oplodnenie

- Čo so zvyšnými embryami?
- Výber jedincov
- Môžu sa „použiť“ gamety bez súhlasu otca?
- Riešenie neplodnosti vo vysokom veku? 80 ročné matky?
- Preventívne vyšetrenie buniek embrya ako prevencia proti chorým plodom a interrupciou/vol'ba vlastností a pohlavia?

Embryolog: Při umělém oplodnění se v podstatě likvidují lidské bytosti

16. ledna 2009 6:00

"Celý proces asistované reprodukce má mnoho úskalí. Potvrzuje to například i soudní spor, ve kterém těžce postižený Francouz žaloval příslušný tým reprodukčních biologů za své postižení," říká v rozhovoru Petr Hach, přednosta Ústavu pro histologii a embryologii I. lékařské fakulty Univerzity Karlovy.

Reklama

VŠECHN
DÁRK
VYŘEŠIT
NA ALZA.C

A++

ECO
Hybrid

ŠETŘÍ ČAS
A ENERGII

ZJISTĚTE VÍCE

 LG
Life's Good

profimech.cz

Problém interrupcií

- Realizácia práva na život vs. kvalita života
- Posvätnosť života vs. autonómnosť a autenticita
- Problém interrupcií po znásilnení (môže si za to sama...?!)

Čo je smrť?

- Smrť – niečo ireverzibilné, definitívne
- Náboženská verzia oddelenia duše od tela;
- Medicínske varianty:
 - Smrť zástavou srdečnej činnosti (dilema odpojenia)
 - Mozgová smrť (riadenie tela a činov)
 - Koniec funkcií neokortexu – miesto osobných charakteristík – zvyšné časti mozgu i tela fungujú (osoba v človeku považovaná za mŕtvu)
- Tradičná verzia smrti/ resuscitácia
- Smrť a ontologické predpoklady → etika
- Utrpenie – zlo? (budhistická verzia vs. kresťanská vs. eudaimonická - utilitaristická)

Je alebo nie je zosnulý ešte s nami?

Ruky Venuše méléoskej sú prítomné v absencii

Ak tu však zosnulý stále s nami je, je to zaiste nemateriálnym spôsobom. Nie je medzi nami telesne; jeho pozostatky odpočívajú v hrobe či v urne. V akom zmysle teda existuje? Požičajme si od írskoho filozofa, biskupa Georgea Berkeleyho (1685 – 1753) jeho slávnu definíciu existencie. Napísal latinsky: *esse est percipi*, čo môžeme do slovenčiny preložiť ako *existovať znamená byť vnímaný*. To, čo vnímame, čo na nás pôsobí, určitým spôsobom existuje. Gravitácia existuje, pretože nás púta k zemi. Láska medzi milencami existuje, pretože ju môžeme odčítať z ich správania; vidíme, ako sú priťahovaní k sebe síce neviditeľnou, ale veľmi reálnou silou.

Zosnulý človek na pozostalých tiež pôsobí, a to veľmi výrazne. Aj on teda akýmsi spôsobom existuje. Ako však túto existenciu opísať? Rád by som vám ponúkol jednu definíciu, ktorá môže hádam znieť na prvý pohľad absurdne, má však napriek svojej podobnosti so sofizmom určitý obsah.

Zosnulý je prítomný ako strata, ako absencia. Ako rana. Zostáva tu s nami ako prázdne miesto v životoch pozostalých. Ako tomu rozumieť? Pomôžme si prirovnaním zo sveta umenia. Venuša méléoská, jedna z najznámejších anticých sôch, bola v minulosti poškodená. Chýbajú jej ruky. A predsa sú tieto ruky pre nás určitým spôsobom prítomné, pretože sa k nim v myšli neustále vraciame: očakávame ich, predstavujeme

Ján Markoš. Bližšie k sebe.

N Press, 2021, s. 170.

Organizmus a osoba (Ján Markoš, 2021,s. 173-4)

Prečo je však rozlíšenie medzi organizmom a osobou vlastne dôležité? Nuz preto, lebo osoby a organizmy vznikajú a zanikajú rozdielnym spôsobom. Život človeka ako organizmu (a teda živej hmoty) sa začína spojením spermie a vajíčka a končí smrťou v biologickom zmysle, čiže vyhasnutím metabolizmu. Je však oplodnené vajíčko osobou v tom zmysle, v akom ste osobou napríklad vy? Nemyslím si: nemá meno, nemá žiadne povinnosti ani práva, nie je ešte súčasťou ľudskej komunity, tej bytosti, ktorú sme vyššie nazvali rodinou či ľudstvom.

A taktiež na konci života: pacient, ktorému bol diagnostikovaný permanentný vegetatívny stav, je stále živým organizmom, ktorý dýcha, prehĺta a hýbe sa, nie je však už v plnom zmysle osobou. Nemá totiž vedomie, nedokáže vstupovať do vzťahov s inými ľuďmi, nepocituje emócie.

Osoby sa teda nerodia a neumierajú spôsobom, akým sa rodia a umierajú organizmy. Osoby postupne vstupujú do existencie: predstavte si vyvíjajúce sa bábätko. Rovnako postupne z existencie odchádzajú: predstavte si napríklad starého človeka trpiaceho silným Alzheimerom, o ktorom jeho blízki hovoria, že už je len tieňom tej osobnosti, ktorou kedysi bol.

Švédsky filozof, profesor Fredrik Svenaeus zo Södertörnskej univerzity v Štokholme, sa pokúsil opísať toto postupné objavovanie sa (či naopak miznutie) osoby vytvorením presnejšieho názvoslovía. Píše:

„Zdá sa, že keď človek postupne prechádza rôznymi štádiami postupujúcej demencie, vidíme akýsi zrkadlový obraz toho vynárania sa osoby v ranom detstve. [...] Štádiá, ktoré podstupuje pacient trpiaci Alzheimerom [...] by sme mohli nazývať [...] štádiom neskorej osoby a [...] štádiom veľmi neskorej osoby, čo korešponduje so štádiom [...] ranej osoby (od šiestich mesiacov po narodení) či veľmi ranej osoby (približne v 24. týždni tehotenstva).“

173 |

Skúsme sa otvoriť provokatívnej myšlienke: ak smrť osoby nekoreluje so smrťou organizmu, nemôžeme v istom zmysle hovoriť i o tom, že existencia osoby presahuje fyzickú existenciu organizmu? Nie je i pozostalý stále vo vzťahu so smútiacimi? Nemá i on stále isté práva (napríklad právo na dôstojný pohreb)? Nie je teda v istom, špecifickom zmysle stále osobou?

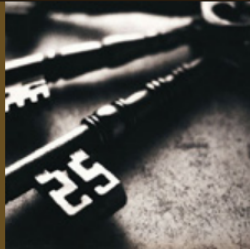
Starosti o postself. Pokus. (Markoš, 20201, s. 175)

Predstavte si, že ste nedávno umreli a vaši blízki sa s vami lúčia na pohrebe. Ak by ste si mohli vybrať, koho by ste poverili tým, aby predniesol pohrebnú reč? Čo by ste chceli, aby o vás v tejto reči zaznelo? Čo pekného (a, samozrejme, pravdivého) by ste chceli, aby o vás vaši blízki mohli povedať?

A ako táto predstava korešponduje s tým, ako dnes žijete svoj každodenný život?

Pohreb, Marianne von Werefkin, 1939

Ostium

INTERNETOVÝ ČASOPIS PRE HUMANITNÉ VEDY

Archív

O nás

Redakcia

Kontakt

Databázy

Pre autorov

Prednášky

Abecedný zoznam autorov

Aktuálny ročník

1/2021

Kdy nastává smrt. Problémy kritérií

Martin Jabůrek

Download PDF

Download ePub

Download mobi

Print

Jabůrek, M.: Kdy nastává smrt. Problémy kritérií. In: *Ostium*, roč. 14, 2018, č. 1.

When the Death occurs. Problems of Criteria

The traditional approach to determine the human's death was based on evidence of cessation of breathing and circulation. There has been significant progress in the field of resuscitation during the twentieth century. Since the physicians were able to provide an artificial blood circulation and respiration, it turned out that the current cardiopulmonary standard of human death is insufficient. It was therefore replaced by brain death. Even this position has many problems. One of them is the question which part of the brain must be non-functional. The prevailing definition speaks about the

<https://ostium.sk/language/sk/kdy-nastava-smrt-problemy-kriterii/>

Dobové trendy a jejich morální hodnocení

Faktografickým zdrojem pro následné hodnocení různých stránek života společnosti je i sociologický výzkum názorové hladiny. Zde nejprve na adresu metodologie sociologického přístupu k tomuto problémovému okruhu poznamenejme, že bychom neměli vystačit s vágním pseudoargumentem typu „on y parle“, který sice slouží ke shrnutí výsledků sběru dat, současně je však jejich zkreslením. Socioložka J. Šiklová právě takto píše: „V současné době se téměř všichni – laici i zdravotníci – shodnou na jedné věci: nejpříjemnějším místem pro úmrtí je domov pacienta“ (Šiklová, 2013, s. 66). Přitom ovšem následně autorka uvádí, že 69 % populace (resp. 76 % zdravotníků) nechce umírat v léčebnách dlouhodobě nemocných a 45 % populace (59 % zdravotníků) nechce zemřít v nemocnici. To jsou ovšem poněkud jiné údaje než ono „téměř všichni;“ asi by bylo vhodnější poskytnout údaj, který by přímo podložil onu vágní výchozí tezi. Pro srovnání můžeme ukázat i výsledky staršího šetření, které uskutečnila na zakázku hospicového občanského sdružení Cesta domů agentura Stenmark: „Stejně jako v roce 2011 by pro většinu populace bylo nejpříjemnější umírat v domácím prostředí (78 %). Pokud lidé preferovali institucionální péči, pak by o něco častěji upřednostnili nemocnici (11 %) před hospicem (9 %) nebo jiným sociálním zařízením jako Dům seniorů nebo Dům s pečovatelskou službou (9 %). Vysokoškolsky vzdělaní, věřící a lidé se zkušeností s péčí o umírajícího by dali přednost hospicové péči před jinou institucí. Na druhou stranu nejméně přijatelným prostředím, kde by lidé chtěli strávit poslední dny života, je léčebna dlouhodobě nemocných (69 %). Již méně častěji označili lidé za nejméně přijatelné místo nemocnici (31 %), hospic (28 %) nebo sociální zařízení (25 %). Doma by nechtělo umírat 7 % populace. Hospic je z tohoto pohledu většinou veřejnosti vnímán v podstatě podobně jako nemocnice nebo jiné sociální zařízení“ (Cesta domů, 2013, s. 20).

zásluh: „Chtějí být pochváleni. Sami před sebou si potřebují zdůvodnit svoje vlastní zásluhy a sami sebe omluvit za občasný vztek, ba i přání, aby 'to už skončilo...'“ (Šiklová, 2013, s. 72). Bez onoho ocenění ovšem může přijít i frustrace.

Eutanázia

- Rozdiel oproti samovražde?
 - Pomoc odborníka, predchádzanie utrpeniu, zachovanie dôstojnosti
- Dobrovoľná a nedobrovoľná
- Aktívna (priama) a neaktívna (nepriama) (menej odporcov)
- Kto má morálnu dilemu? Pacient či asistujúci?
- Problém i/legality
- Problém nútenia k eutanázii

Smrt po stisknutí tlačítka. Na pohřebním veletrhu v Amsterdamu představili sebevražedný stroj

Kontroverzní sebevražedný přístroj Sarco | Zdroj: Fotobanka Profimedia

Zařízení nazvané Sarco, jehož název je zkratkou pro sarkofág, vynalezl australský zastánce eutanazie Philip Nitschke a nizozemský designér Alexander Bannink.

V diskusích o eutanazii se zpravidla rozumí eutanazií usmrcení pacienta na vlastní žádost, popř. asistované sebevražda. Základní definice pojmu eutanazie, „odejmutí života na přání pacienta“ (Haškovcová, 2007) bývá doplňována specifikačními adjektivy: vyžádaná, nevyžádaná, nechtěná (nedobrovolná), resp. aktivní, pasivní, (a popř. dalšími, jako např. prenatální eutanazie); dále se vymezuje soubor podmínek a způsobů jejího provedení (Haškovcová, 2007; Kuře, 2018; Černý a kol., 2018). K závažnější neshodě při vymezování pojmů dochází v otázce, zda je adekvátní hovořit o aktivní a pasivní eutanazii: zatímco někteří autoři pojem pasivní eutanazie užívají, podle jiných by měl být jako zavádějící „zcela vymýcen“ (Munzarová, 2005, s. 49).

Kuře vysvětluje kontroverzi spojenou s termínem „pasivní eutanazie“ právními souvislostmi: protože zákon eutanazii zapovídá, lékaři nesmí připustit, že se „pasivní eutanazie“ dopouštějí, a proto právě oni tento termín odmítají (Kuře, 2018). Podle současných českých zákonů by se i v případě „pasivní eutanazie“ jednalo o vraždu. Na druhé straně není žádoucí udržovat při životě pacienty v terminálním stadiu co nejdélnější dobu z humanitárních důvodů a často to ani není možné z důvodů praktických (ekonomických; z důvodů efektivního využití přístrojů apod.). Tuto otázku však řeší již Etický kodex ČLK: „Lékař u nevléčitelně nemocných a umírajících účinně tiší bolest, šetří lidskou důstojnost a mírní utrpení. Vůči neodvratitelné a bezprostředně očekávané smrti však nemá být cílem lékařova jednání prodlužovat život za každou cenu. Eutanazie a asistované suicidium nejsou přípustné“ (Etický kodex, 1996, bod 7).

Integrita ľudského tela

- Implantáty – funkčné/estetické
- Piercing
- Body suspension
- Skarifikáty - estetické jazvy (cutting, branding, leptanie)
- Splitting (hadí jazyk, elfie uši)
- Tetovanie

Funkcie označenia? Iniciačné obrady, evidencia, atď.

Splitting

< > ↻ 🗄️ | 🔒 www.facebook.com/AddictedTattooandPiercing/posts/tongue-splitting-done-by-capo-francesco-capo

📧 Seznam zpráv ve sl...

Addicted Tattoo and Piercing Studio přidal(a) novou fotku do alba: Piercing and Body Mod by Capo.

24. května 2019 · 🌐

Tongue splitting done by Capo (Francesco Capodicasa).

<https://hell.cz/suspension/>

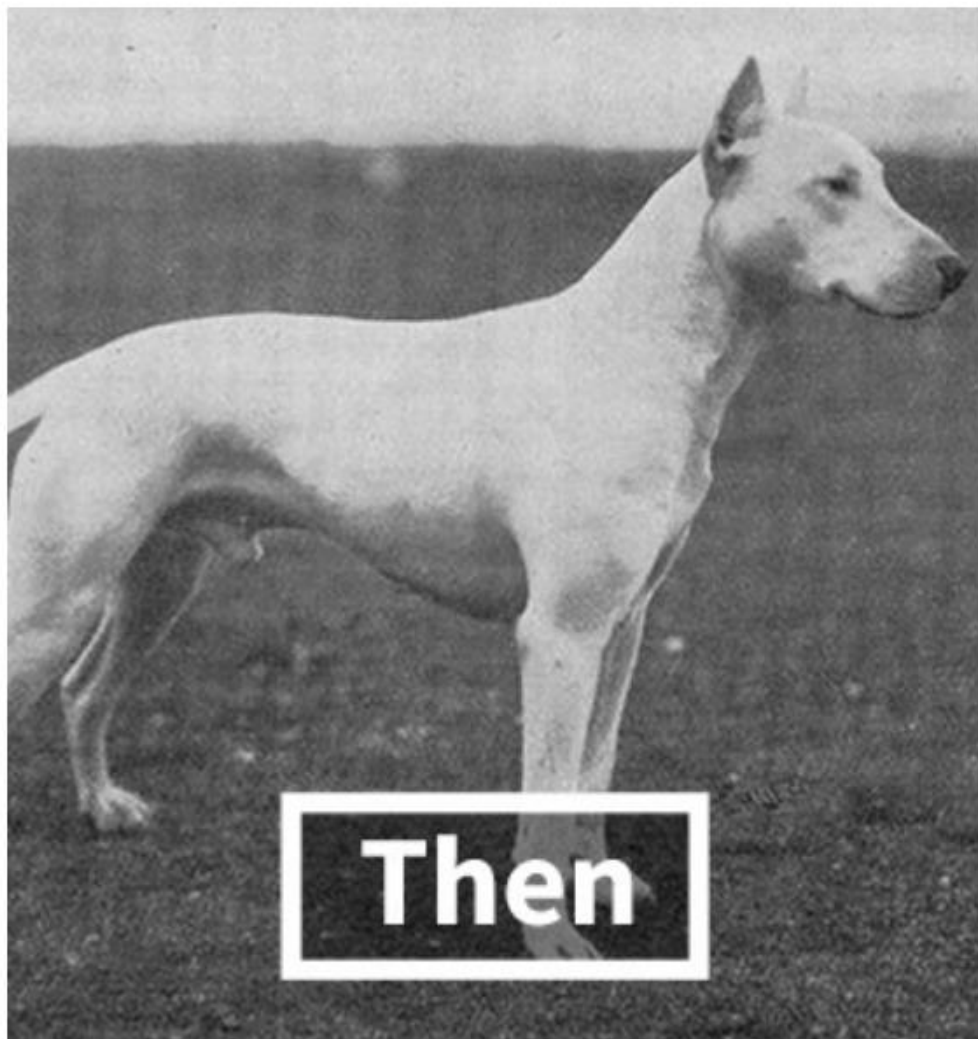
Komplikácie

- Tetovanie – spájanie so sociálne vylúčenými skupinami (väzni) → predsudky, agresia
- Tetovaní väzni koncentračných táborov – zabíjaní pre ozdobné predmety
- Zdravotné riziká

Život so zvieratami

Vymedzenie:

- Zviera ako nižší druh
- Zviera užitočné – dôležité/neužitočné/škodlivé...
- Zviera ako „mladší bratříček, človíček v kožíšku“
- Zviera ako neskazený, čistý tvor
- Zviera ako šovinistický pojem? (úzky)

<https://creativelife.cz/jak-se-zmenili-psi-za-poslednich-100-let-18-fotografii-tehdy-a-ted/>

Etické problémy

- Šľachtenie (buldog, holé formy savcov, farebné kura, atď.)
- Ľudská zodpovednosť prenesená na zvierá
(trest za chovanie získané šľachtením – bojové psy)
- Zabíjanie/nezabíjanie
- Komercia
- Pomocníci (terapia)

CSFD.cz
Česko-Slovenská filmová databáze

podrobné vyhledávání →

Uživatelská zóna

Přihlásit

Registrovat

Ztracené heslo

[Novinky](#) [Televize](#) [Kino](#) [VOD](#) **new** [DVD & Blu-ray](#) [Tvůrci](#) [Žebříčky](#) [Filmotéky](#) [Uživatelé](#) [Diskuze](#)

Ochutnej novou "ČSFD 2021" s rozšířenou sekci "VOD" s přehledem filmů a seriálů lokálních VOD služeb ;-)

[všechny plakáty \(2\)](#)

Temple Grandinová (TV film)

 Temple Grandin

Drama / Životopisný
USA, 2010, 104 min

Režie: Mick Jackson

Předloha: Temple Grandin (kniha), Margaret Scariano (kniha)

Scénář: Merritt Johnson (původní scénář), Christopher Monger

Kamera: Ivan Strasburg

Hudba: Alex Wurman

Hrají: Claire Danes, Julia Ormond, David Strathairn, Catherine O'Hara, Stephanie Faracy, Melissa Farman, Barry Tubb, Tamara Jolaine, Cherami Leigh, Richard Dillard, Carl Savering, Marissa Joy Davis, Charles Baker, David Born, Gabriel Luna, Michael Crabtree, Joe Nemmers, Rutherford Cravens, Matthew Posey, Michael Costello, Brian Bentley, ... (více)
(další profese)

85%

Hodnocení uživatelů

golfigista ★★★★★
kleopatra ★★★★★
KOCOUR ★★★★★
Matty ★★★★★
Malarkey ★★★★★
larelay ★★★★★
Faidra ★★★★★
emma53 ★★★★★
Kulmon ★★★★★
Shushika ★★★★★

všechna hodnocení
(2 538)

Fanklub filmu

jupisova
hanca.b
Litta
3stan
akcaka
lotricka
Markula92
sigr
macikcz
Calypsoo

všichni fanoušci
(23)

Obsah

[zobrazit všechny obsahy](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=cpkNOJdXRpM>

<https://www.youtube.com/watch?v=cpkNOJdXRpM>

Bioetika a výchova

Rôzne väzby:

- Rasizmus, xenofóbia → multikultúrna výchova
- Transplantácie, humanitárna pomoc, ŽP → globálna výchova
- Bioetické témy v škole vyžadujú dialóg → kultivácia

Súvisiace problémy

- Vnímanie „*Našej*“ reality:
 - Vnímanie života v politike a vojne
 - Ignorovanie ekologickej krízy a dôsledkov
 - Posilňovanie trhovej ekonomiky na úkor solidarity

Princípy

- Tolerancia vs. rešpekt a akceptácia
- Tolerancia – slabá etická maxima (obsahuje i nekonanie, nezasahovanie, ľahostajnosť)
- Rešpekt – uznanie (akceptácie) – viac ako formalizmus

Aplikácia: uznanie trpiaceho človeka a jeho potrieb (do diskurzu)